

NEAMUL DUCA ÎN UNIVERSUL CERCETĂRILOR ENCICLOPEDICE

Dr. Sergiu BACALOV

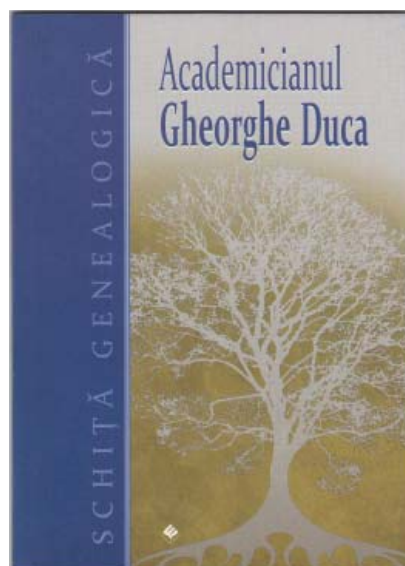
Recent, sub egida Institutului de Studii Enciclopedice al Academiei de Științe a Moldovei a văzut lumina tiparului cartea lui Alexandru Furtună și Mihai Aduage, cu titlul *Academicianul Gheorghe Duca. Schiță genealogică*. Această lucrare de ordin genealogic este începutul unei serii de schițe cu caracter biografic consacrate personalităților marcante ale Basarabiei și Republicii Moldova.

Dacă ținem cont de faptul că cercetările în materie de genealogie solicită foarte mult timp și un efort considerabil, menționăm că autorii au efectuat o muncă enormă „identificând și studiind zeci de dosare și documente, precum registre de stare civilă și cărți parohiale, condici de ranguri și acte domnești, recensământuri și inventare, descifrând sute de note și înscrieri” (p. 44).

Locul central al schiței îl ocupă genealogia neamului Duca (pp. 7-34; 48-52; 55-60), despre care s-au păstrat mai multe informații, având în vedere că este unul cu rădăcini boierești a cărui existență datează nu mai târziu de începutul secolului al XVII-lea. De asemenea, lucrarea respectivă cuprinde și un studiu consacrat neamului Țâbârnă din Sângerei Vechi (pp. 35-39; 53-55; 61-62).

Autorii au reușit să identifice și să integreze „în schița genealogică a neamului acad. Gheorghe Duca peste 400 de nume de persoane”, dintre care „ramificația neamului Duca de la Cuizăuca cuprinde circa 300 de nume și cea a neamului Țâbârnă – 116 nume” (p. 44). Pe linie paternă a fost reconstituită genealogia academicianului Gheorghe Duca „până la strămoșul său din generația a șasea, Vasile Duca, care a trăit la mijlocul secolului XVIII”, de asemenea, „până în generația a șasea a fost restabilită tabla ascendenților” și pe linie maternă, ajungându-se până „la Nicolae Țâbârnă, născut pe la 1750-1760” (p. 44).

Un loc de cinste, așa cum se cuvine, este acordat părinților academicianului Gheorghe Duca, anume Grigore Duca și Nina Duca, născută Țâbârnă, ambii învățători în raionul Sângerei (p. 40-41). Grigore Duca, originar din satul Cuizăuca, „a fost învățator emerit, șef de studii în școală, șef al Direcției de învățământ din raionul Sângerei”, despre care se știe

A.Furtuna, M.Aduage. *Academicianul Gheorghe Duca. Schiță genealogică*. Chișinău, Institutul de Studii Enciclopedice, 2012, 63 p.

că „era o persoană cultă, un om cu demnitate, foarte bun și generos, cu caracter puternic și perseverent”, trăsături care îi definesc pe reprezentanții neamului de răzeși și mazili Duca. Unul din paragrafe este consacrat biografiei, familiei și descendenților academicianului Gheorghe Duca (p. 42-43). Autorii schiței genealogice nu-și rezumă cercetarea la simpla înșiruire a strămoșilor academicianului Gheorghe Duca, dar realizează cu succes abordarea istoriei unui neam prin prisma istoriei naționale. În acest context, un compartiment aparte îl ocupă domniile Țării Moldovei din familia Duca: Gheorghe vodă (1665-1666, 1668-1672, 1678-1683) și Constantin vodă (1693-1695, 1700-1703).

Lucrarea este însoțită de un glosar de termeni, fapt ce înlesnește lectura textului pentru persoanele neinițiate în probleme de genealogie și necunoscătoare ale anumitor realități istorice din veacurile precedente. Schița genealogică cuprinde mai multe anexe (p. 48-63) ce conțin informații din recensămintele secolului al XIX-lea, dar și spițe de neam foarte detaliate, aranjate chibzuit, ce permit o bună orientare în problematica studiului.

Deși această lucrare, după cum ne spune însăși denumirea, este consacrată ascendenței academicianului Gheorghe Duca, informația cu caracter istoric și schițele de genealogie anexate volumului pot servi (din câte cunoaștem deja au și fost utilizate cu succes) drept punct de pornire în căutarea originii unor numeroase persoane care provin din satele Cuizăuca, Otac (Cuizăuca de Sus), Cogâlniceni, Podgoreni și alte localități învecinate, adică din regiunea

în care au viețuit, au stăpânit pământ și s-au înrudit cu alte neamuri și familii reprezentanții diferitelor încrângături ale rămurosului și vigurosului arbore al Duculeștilor. Aceasta se datorează, după cum afirmă autorii, faptului că în „perioada de timp de circa șase secole, cât s-au perindat aproximativ 25 de generații, oricine dintre contemporani are peste 33 de milioane de strămoși pe linii directe: bunici, străbunici, stră-străbunici, răs-străbunici etc. Este adevărat că în comunitățile noastre sătești de multe ori cei care se căsătoresc ar putea fi din același neam, rude foarte îndepărtate, în generația a cincea, a șasea și mai departe. În aceste cazuri, unele ramificații ale ascendenților se suprapun și numărul lor cumva se mai reduce, dar foarte nesemnificativ, rămânând tot în zona de peste 30 de milioane” (p. 6). Această matematică foarte captivantă și la prima vedere chiar neverosimilă este, totuși, una corectă și reprezintă un element cu totul inedit în studiile de genealogie.

Cu această ocazie, nu putem să nu reamintim că studiile genealogice determină puternice efecte cu caracter patriotic. Iar la această etapă dificilă a procesului de constituire și consolidare a națiunii ci-

vice în Republica Moldova, studiile și cercetările de ordin genealogic au valoare și pot juca un rol foarte important, am putea spune benefic, pentru întreaga comunitate. Cunoașterea ascendenților poate contribui la armonizarea relațiilor dintre indivizi, mai ales în comunitățile noastre sătești. deoarece adesea se întâmplă ca pe unii dintre strămoșii proprii, mai apropiați sau mai îndepărtați din punct de vedere cronologic, să-i identificăm și în calitate de strămoși ai neprietenilor.

Situația este valabilă și pentru soluționarea conflictelor interetnice, ținând cont de faptul că studierea aprofundată a relațiilor de rudenie și elaborarea spițelor genealogice complexe, începând cu cazurile unor familii și neamuri concrete, poate scoate la iveală detalii interesante despre mai multe substaruri etnice în genealogia multora dintre noi, fenomen ce a stat la baza oricărei etnii sau națiuni.

În această ordine de idei, considerăm oportună inițiativa Institutului de Studii Enciclopedice al Academiei de Științe a Moldovei de a realiza o serie de schițe cu caracter biografic și genealogic consacrate personalităților marcante autohtone.

Iurie Matei. *Butuceni. Toamnă*. 2007, ulei/pânză, 60x75 cm.